

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Goede Vrijdag

De naderende sabbat

En de sabbat kwam aan.

Lukas 23:54b

Goede Vrijdag is de dag waarop we herdenken hoe vele eeuwen geleden de Borg en Middelaar van het betere verbond, van het verbond der genade, de dood is ingegaan. Aangrijpend en ontroerend. De aarde heeft gebeefd. En wij?

Het is voor ons een overbekende geschiedenis. Bekende klanken waaraan we gewend zijn.

De Schepper van hemel en aarde, want dat geldt ook van Christus (door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt, Ps. 33:6), is gestorven. Waarom is Hij gestorven? Was dat nu wel nodig? Eenmaal klonk het in Edens hof: 'Ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven.' Dat geldt voor ons allemaal, niemand uitgezonderd. Wil er nu ooit een mens zalig worden, dan is het nodig dat Christus de dood ingaat voor dood- en doemschuldigen. De sabbat kwam aan. Wat betekent dat? Wil dat alleen maar zeggen dat het vrijdagavond bijna zes uur was? Nee, veel meer. Het brengt ons terug naar die vrijdagavond in het paradijs. Toen van al het geschapene gold dat alles wat adem had de Heere loofde. Toen ging God de Vader rusten, dat betekent dat Hij ophield met scheppen, want alles was zeer goed. God Die Zich in Zijn eigen werk verlustigde. Die Zich verlustigde in de eerste Adam. Maar toen is er onrust en onvrede gekomen over de gehele aarde. Onvrede in de harten van de kinderen der mensen. Totdat de tweede Adam voor Zijn ganse gemeente

hersteld heeft, wat de eerste Adam moedwillig had verbroken. In dat grote werk der verzoening en verlossing heeft de Vader een welbehagen gehad.

De sabbat kwam aan, letterlijk staat er, lichtte aan (zie kanttekeningen). Daar heeft de Vader alles gezien wat Christus gedaan had. Dat was volmaakt en zeer goed. De ganse tijd van Zijn leven hier op aarde heeft de Borg moeten klagen dat er rust noch vrede voor Hem gevonden werd. Dat was reeds voor Zijn geboorte zo en dat is zo gebleven. Niet waard was Hij ten laatste, dat de aarde Hem nog droeg. Daarom werd Hij aan een hout gehangen boven de aarde. Weg met Hem.

En nu rust Hij op Zijn slaapstede. Zijn lichaam is in het graf, Zijn ziel bij Zijn Vader in de hemel. Wat een sabbat voor de Borg. Nu mag Hij rusten van Zijn arbeid. De arbeid verricht uit eeuwige liefde tot Zijn Vader en tot nut en zaligheid van Zijn gemeente. De discipelen hebben er niets van begrepen. Ze waren er blind voor. Ze hebben geklaagd dat met Hem hun hoop verging. Voor hen was alles weg. 'Wij hoopten, dat Hij was Degene, Die Israël verlossen zou.'

Wat is het nodig, dat we dat leren in ons leven. Van nature leven we zo dodelijk gerust. Als God de Heilige Geest een zondaar bearbeidt, worden we onrustig. We moeten sterven en we kunnen dat niet. Wat gaat een mens dan werken. Maar hoe dieper ik delf, hoe meer bederf ik ontmoet.

Met al mijn werken kan ik de prijs niet betalen en mijn zonden niet wegnemen. Dan krijgt een mens een Ander nodig. Wat een wonder voor een vloekwaardige, dat waar voor hen geen weg was, God een weg heeft ontsloten in de Heere Jezus. Maar wat kan een mens dan soms nog rusten in alles wat er gebeurd is. Wat een voorrecht wanneer de twistingen van Gods Geest blijven, om op alles de dood te leren schrijven. Om rust te mogen vinden, daar waar de Vader heeft gerust: in het volbrachte werk van Zijn Zoon. Hier mag en kan de Kerk alleen rusten. De Heilige Geest moet ons dat leren. 'Die', zegt de Heere Jezus, 'zal het uit het Mijne nemen en u (persoonlijk) verkondigen.' Want daar alleen wordt de rust geschonken en gesmaakt. Wanneer we nog leven zoals we geboren zijn, zullen we zelf moeten betalen en we zullen dat nooit kunnen. Ieder ogenblik kan de eeuwigheid aanbreken. En dan? Nog is het de genadetijd. Koop die tijd dan uit. Want de eeuwigheid is oneindig. Voor Gods volk zal echter eenmaal de eeuwige sabbat aanbreken.

Nieuwerkerk,

ds. A.J. Gunst.

Inhoud	
Meditatie: <i>Goede Vrijdag</i>	
De naderende sabbat	1
<i>Pasen</i>	
Een hemelse bestraffing	2
Maar 's Heeren gunst...	3
Lezen in de Christenreis (10)	4
Opvoeden in een digitale wereld	5
Commentaar:	
Achterhoedegevechten	7
Isaac da Costa (4)	9
Kerknieuws	10
Berichten	10
Predikbeurten	11

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Administratie en betalingen van
abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.
Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.
Familieberichten
€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

Pasen

Een hemelse bestraffing

Onuitsprekelijk is het werk van de gezalfde Knecht des Vaders, de Heere Jezus Christus. Maar wat is er meer betwist dan die dierbare Persoon en Zijn volkomen arbeid. Hoe dat komt? Omdat ons hoogmoedig bestaan er niet aan wil dat de goddeloze uit genade zalig wordt, om niet, door een geschonken geloof. Dat leert de Heere al Zijn kinderen op de leerschool van het zaligmakende geloof. Daarom is er al zoveel strijd geweest en zal er blijven over dat volkomen werk tot zaligheid van de drieënige en volzalige God. Het gaat hier om de Levende, waarvan velen zeggen of denken dat Hij dood is! Paulus schrijft hiervan in 1 Cor. 15: 14: "En indien Christus niet opgewekt is, zo is dan onze prediking ijdel, en ijdel is ook uw geloof".

Hier is geopenbaard dat de Vader een volkomen voldoening vond in het enige en algenoegzame offer van Zijn Zoon. Hoe blind is de mens aangaande God en goddelijke zaken. Geen aardse getuigen zijn er bij dit heerlijke heilsfeit geweest. Alleen hemelse getuigen: de engelen Gods. Toch zien wij de vrucht van de Levensvorst zich openbaren bij de aardse getuigen. Want niet zijn vijanden spoeden zich op de vroege morgen van de eerste dag van de week naar het graf, maar de vrouwen. Zij die door Hem waren geroepen uit de duisternis tot Zijn wonderbaar Licht.

Voor wie het leven in de zonde buiten Hem de dood geworden is en die zo'n zoete en verborgen omgang met Hem hebben mogen kennen zijn nu Jezus kwijt! Hij is gestorven en begraven. Zo blind, zo dwaas, zo onkundig: Hij is gestorven voor uw zonden. Zij zoeken een dode Jezus! Maar zij vinden gelukkig een ledig graf! Zeer bekommerd over hetgeen hun tot blijdschap had moeten zijn, ontvangen zij onderwijs door de dienst van twee engelen. Zij worden niet bestraft over hun zoeken! Maar wel over de pláats waar zij Hem zoeken. Het is een persoonlijke bestraffing. „Wat zoekt gij de Levende bij de doden?” Zij hadden het kunnen weten. Hij heeft ze er in onderwezen. „Van toen aan begon Jezus Zijn discipelen te vertonen, dat Hij moest

‘Wat zoekt gij de Levende bij de doden?’

Lukas 24: 5b.

heengaan naar Jeruzalem, en veel lijdens van de ouderlingen, en overpriesters, en Schriftgeleerden, en gedood worden, en ten derden dage opgewekt worden” (Matth. 16: 21).

Wat zijn die ware discipelen van Jezus toch hardnekkige leerlingen. Maar die enige en dierbare Leidsman wordt dezulken niet zat. Hij weet wat maaksel zij zijn, gedachtig zijnde dat zij stof zijn. Daarom worden zij in die weg meer en meer ontledigd en sterven zij aan alle verwachting van zichzelf en alles buiten Hem. Zij worden bestraft omdat zij Hem zoeken, waar zij Hem niet zullen vinden. Die hemelse vermaning zegt Zijn ware volgelingen vandaag nog alles. Wat zoekt gij de Levende bij de doden? De Heere onderwijst u waar u Hem alleen kunt vinden. Toch zoekt u een weg en een mogelijkheid om met behoud van uzelf Hem te vinden. Wat een werk hebt u al ondernomen om Hem bij de doden te vinden. Gods kind leert het hier nooit af om de Levende bij de doden te zoeken. Het is de vrucht van kleingeloof. Wij willen het leven niet verliezen om Hem te vinden, Die het Leven is.

Geloof u dat de wet het leven is? Zij predikt uw doodsvonnissen en vervloeking! Geloof u dat uw doen en laten en ijveren voor Hem de weg ontsluit waarin Hij Zich openbaart? Uit de werken der wet is geen vlees rechtvaardig, voor God! Geloof u dat er zonder en buiten Jezus geen zaligheid is? Dan is Hij het alleen!

Hoevelen zijn te bestraffen van de hemel omdat zij nog nooit een stap hebben gezet op de weg des levens om Jezus te zoeken. Die worden vermaand. Zoekt de Heere en leeft! Hoevelen worden van de Hemel bestraft omdat zij menen dat hun godsdienst hun de zaligheid brengt. Maar hoor, er is een staatsverwisseling nodig. “Zo is het niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods” (Rom. 9:16).

Maar u die God zoekt in al uw zielsverdriet, houdt aan, grijpt moed, uw hart zal vrolijk leven. Al hebt u dan duizend keren de Levensvorst bij de doden gezocht, gij zult Hem vinden. Hij heeft het in het begin waar

gemaakt, Hij zal het ook doen tot het einde. Ik ben gevonden van hen, die naar Mij niet vraagden; Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten; tot het volk dat naar Mijn Naam

niet genoemd was heb Ik gezegd: Ziet, hier ben Ik, ziet, hier ben Ik.

Yerseke,

ds. J.W. Verweij.

Maar 's Heeren gunst...

Openbare belijdenis

Het is altijd weer een ontroerend en indrukwekkend gebeuren, meestal op of rond de Paasdagen, wanneer jonge mensen openbare belijdenis doen. Zó noemen we het toch? Ze worden niet 'tot lidmaten bevestigd', zoals deze dagen weer her en der te lezen valt in kranten en kerkbodes. Lidmaten van de gemeenten wáren ze immers al toen ze gedoopt werden. Ze doen nu openbare belijdenis, nadat zij door hun kerkenraad zijn onderzocht.

Waarover ging dat onderzoek? Het ging over leer en leven. Het ging *niet over hun hart*. Het oordeel daarover komt immers niemand toe, ook geen kerkenraad. Het blijkt telkens nodig dat uit te leggen, ook naar buiten toe. Als wij zeggen dat de kerkenraad niet over het hart oordeelt, betekent dat *niet* dat wij zeggen dat een historisch geloof wel genoeg is om belijdenis te doen. Het historisch geloof is nodig, het is onmisbaar, maar het is tekort om mee te leven en te sterven. Het is óók tekort voor het doen van belijdenis. Laat elke kerkenraad, elke predikant, elke catecheet dat toch teer en voorzichtig, ernstig en bewogen zeggen tegen de jonge mensen. De Heere ziet het hart aan! De kerkenraad oordeelt niet over het hart, maar de Heere wél! Voor Hem kan het nooit genoeg zijn als een mens met zijn lippen de geloofsleer beaamt, terwijl zijn hart zich verre van Hem houdt.

Maar dit alles wil ook weer niet zeggen dat een jongere die helaas van zichzelf moet belijden het ware geloof te missen, het doen van belijdenis dan maar uit moet stellen of er zelfs maar geheel vanaf moet zien. Die weg is heilloos. Wie 's zondags de psalmen in de kerk niet kan meezingen omdat hij vreemd is aan wat daarin wordt vertolkt, is er ook niet van af door zijn mond dan maar te houden. We raken hier aan de grote spanning die er telkens weer is tus-

sen Gods eis en onze onmogelijkheid. Gods eis: dit is de weg, wandelt in dezelve! Onze onmogelijkheid: dood in de zonden en de misdaden. Het is te hopen dat velen van onze jonge mensen die over enkele dagen daar voor in de kerk zullen staan, van die spanning iets hebben mogen beseffen – en dat het hen op de enige goede plaats mag hebben gebracht: aan de voeten van Hem, Die geven kan wat Hij beveelt.

Onderzoek naar de leer

We schreven: het onderzoek van de kerkenraad bij jonge mensen die openbare belijdenis willen doen, gaat niet over hun hart. Waar dan wel over? Over leer en leven. Eerst *over de leer*! Het is onder ons gebruikelijk dat daar een aparte avond voor wordt belegd, waar de jonge mensen in bijzijn van de gehele kerkenraad wordt gevraagd naar hun kennis van de geloofsleer. Zo'n avond is geen examen, nee. Dan zouden de bollebozen erdoor komen en de anderen niet of nauwelijks. Maar zo'n avond is toch ook weer geen formaliteit. De kerkenraad moet van de jonge mensen de overtuiging krijgen dat het hun ernst is. En de catechisanten moeten van de kerkenraad de overtuiging krijgen dat deze het onderzoek naar de leer volkomen serieus neemt.

Dan zal er ook *geléerd* moeten zijn! En dat, als het goed is, maar niet in dit laatste jaar alleen, maar in de hele periode van gaan naar de catechisatie. Als ik me niet vergis, schort daar nogal eens het nodige aan. Predikanten en ouderlingen, die aan overhoren maar niet beginnen, omdat dat toch 'onbegonnen werk is'. Uit het hoofd leren is immers wat uit de tijd, nietwaar? Catechisanten vinden dat vaak ook. Volgens velen gaat het er maar om, óf en wáár je iets vinden kunt. Parate kennis komt er niet zo meer op aan. Ik ben zo vrij het daar helemaal oneens

mee te zijn. Dat het bijbrengen van parate kennis er in onze digitale opzoek-maatschappij er niet gemakkelijker op geworden is, zal wel waar zijn. Dat het niet meer nodig zou zijn, moeten we ons niet laten aanpraten. Moeten we dan straks eerst bij onze laptop te rade gaan om te weten waar Nahum precies staat tussen de kleine profeten?

Hartelijke instemming

Een kerkenraad zal ook een *hartelijke instemming* mogen verwachten met de leer van Schrift en belijdenis. En, zo zou ik eraan toe willen voegen: met de leer van onze gemeenten. Is die leer van onze gemeenten dan nog iets naast of zelfs bóven de Schrift en de gereformeerde belijdenis? Nee. Maar onze jonge mensen worden wel lid van de Gereformeerde Gemeenten. Die gemeenten hebben hun ontstaansgeschiedenis. Zij hebben in de loop van de tijd ook hun worsteling om de leer gekend. Zij hebben bijvoorbeeld in 1931 uitgesproken hoe naar hun diepe overtuiging de verhouding tussen verkiezing en verbond moet worden gezien. Van die gemeenten worden onze catechisanten belijdende leden. Op de catechisatie mogen jonge mensen gerust met hun vragen komen. Ook met betrekking tot de leer van ons kerkverband. Láát ze maar komen, broeders predikanten en ouderlingen! Snijd dat niet te snel af, als het tenminste op een eerlijke en correcte manier gebeurt. Maar van *belijdeniscatechisanten* mag worden verwacht dat zij tot een standpunt zijn gekomen, en wel van harte. Het is alleen maar droevig als een dominee de helft van de tijd op de belijdeniscatechisatie moet besteden aan het verdedigen van de leer van onze gemeenten. Ik hoor wel eens dat dat hier en daar gebeurt.

Het leven

Vervolgens gaat het onderzoek van de kerkenraden naar de belijdeniscatechisanten ook *over het leven*. Bij de openbare belijdenis wordt daar ook uitdrukkelijk naar gevraagd, of zij overeenkomstig de leer hun leven godvruchtig, eerbaar en onberispelijk zullen inrichten en hun belijdenis 'met goede werken zullen versieren'. Elke kerkenraad mag en moet van zijn catechisanten vragen of dat voornemen hun ernst is. Er mag ook onderzoek naar gedaan worden.

Zonder dat men nu komt tot een lange lijst met verboden en geboden waarmee de jonge mensen moeten instemmen, mag wel degelijk op heel *concrete* punten van hen gevraagd worden dat zij willen betonen in de wegen van Gods Woord te gaan. Te denken is aan de vrijetijdsbesteding, aan kleding en haar-
dracht, aan de houding ten opzichte van de moderne media en aan andere dingen meer.

Problemen

Hier doen zich in de praktijk nogal eens problemen voor. Men vindt het heel gewoon dat van sportmensen gevraagd wordt niet te roken. Men vindt het normaal dat in bepaalde heel wereldse gelegenheden van heren verwacht wordt in gepaste kleding te verschijnen en van dames, een rok te dragen. Als de kerk des Heeren echter haar jonge mensen wil houden aan een door de Schrift genormeerde levensstijl, vindt men dat al gauw wettisch. Al die 'regeltjes en geboden' roepen weerstand op. Catechisanten vinden dan dat de kerkenraad zich met hun privéleven bemoeit, ouders menen dat een kerkenraad door zijn beleid 'jongeren de kerk uitjaagt', enzovoort. Dat zijn verdrietige dingen. Het komt mij voor dat een kerkenraad voet bij stuk moet houden. Wél is het dan nodig dat we met de Schrift aan kunnen tonen dat ons standpunt overeenkomt met het Woord van God. We mogen toch van jonge mensen die belijdenis doen, verwachten dat zij voor dat Woord willen buigen en hartelijk begeren in leer en leven in het spoor van de Schrift te gaan?

Maar 's HEEREN gunst...

Van harte hopen we dat vele jonge mensen zó openbare belijdenis mogen doen tijdens de aanstaande Paasdagen, of later dit jaar. Wees ervan overtuigd dat we verblijd zijn met die voor hen zo belangrijke en ingrijpende stap! Het is altijd weer groot en ontroerend als jonge mensen in een tijd waarin zovelen de gemeenten verlaten, van harte en uit innerlijke overtuiging uitspreken bij de leer die naar de godzaligheid is te willen leven en sterven. Er is zo heel veel op de been om de jeugd van de gemeenten los te weken van de leer en te vervreemden van een leven in eenvoud naar de Heilige Schrift. Wie daarop ziet, zou soms moedeloos

worden. Maar er is ook iets anders. De dichter van Psalm 103 doorleefde zo heel diep dat de Heere wist wat maaksel hij was, gedachtig zijnde dat hij stof was. Gelijk het gras... Gelijk een bloem... Wat is hier eigenlijk blijvend? Ook het jonge leven niet. De wind, de snijdende wind van de dood behoeft zich maar even over het land te laten horen, of onze steel knakt, onze schoonheid gaat verloren. En dan? Men kent en vindt haar standplaats zelfs niet meer...

Dan volgt er echter een wondere wending in die Psalm. Een 'maar', dat alleen maar uit Góð te verklaren is. 'Maar 's HEEREN gunst zal, over

die Hem vrezen, in eeuwigheid altoos dezelfde wezen...'. Dan mag David zijn sterkte vinden in het verbond Gods en in de trouw van dat verbond, die rusten zal op het late nageslacht. Het mag ons hartelijk gebed wel zijn of de HEERE aan dat verbond zal willen gedenken en daartoe aan onze gemeenten nog jonge mensen zou willen toeschikken die Hem in waarheid vrezen mogen. Als we dat kwijt zouden raken, zijn we alles kwijt. Maar als dat er nog zijn mag, is er hoop voor de toekomst.

Capelle aan den IJssel,

ds. A. Moerkerken

Lezen in de Christenreis

(10)

Praatchristen

Op een plaats waar ruimte genoeg was om met meerdere personen naast elkaar te wandelen, ontmoeten Christen en Getrouwe een man die erg opviel. Op enige afstand leek hij groot en knap, maar van dichtbij viel dat erg tegen. Het was *Praatchristen*. Als Getrouwe hem vraagt waarheen hij gaat, is zijn antwoord zonder te aarzelen: 'Naar de Hemelstad'. Het voorstel van Getrouwe om met elkaar over nuttige zaken te spreken, valt bij Praatchristen in goede aarde. 'Welke zaken zijn zo profijtelijk als die in de Heilige Schrift genoemd zijn?', antwoordt Praatchristen. 'Daardoor krijgt iemand kennis van de wedergeboorte, van het ongenoegzame van eigen werken, van de noodzakelijkheid van de gerechtigheid van Christus. Door met elkaar te praten leert men wat bekering, geloof, bidden, enz. is. En ook wat de grote beloften van God zijn. Velen leven immers in onwetendheid'. 'Maar', zegt Getrouwe, 'hemelse kennis is een gave van God en wordt niet verkregen door de inspanning van de mens'. Praatchristen is het daar helemaal mee eens en kan zelfs vele teksten uit de Bijbel aanvoeren om dat te bevestigen. Het blijkt dan dat Praatchristen kan spreken over allerlei onderwerpen, over heilige dingen of over alledaagse dingen. Getrouwe verwondert zich hierover

en fluistert tegen Christen: 'Wat hebben we hier een goede metgezel gekregen'. Christen kijkt Getrouwe glimlachend aan en vertelt dan wie deze metgezel in werkelijkheid is. 'Hij heeft er met zijn tong al velen bedrogen. Hij is een zoon van Mooipraat uit de Babbelsesteeg; zelf heet hij Prater. Ondanks zijn gladde tong is hij toch maar een zielige figuur; hij bedriegt zichzelf. Bij een ander lijkt hij een heilige, maar thuis is hij een duivel. Hij houdt het met elk gezelschap en praat met iedereen mee: bij ons praat hij zo en bij zijn vrienden in de kroeg heel anders. De godsdienst zit niet in zijn hart en die vindt men ook niet in zijn huis of in zijn wandel. Al zijn godsdienst ligt op zijn tong. In feite werpt hij een schandvlek op de ware godsdienst. Iemand met een tere consciëntie vindt hij een dwaas. Van de praktijk van de godsdienst weet hij niets af. En wij zullen toch naar onze vruchten geoordeeld worden!' Getrouwe vergelijkt Praatchristen dan met de onreine dieren in de wet van Mozes: die herkauwen wel, maar verdelen de klauw niet. Zo "herkauwt" deze Praatchristen het woord wel, maar hij scheidt zich niet af van de wereld en van de zonde. 'Je kunt hem ook vergelijken met een luidende schel en een klinkend metaal', merkt Christen op.

Wat heeft Bunyan in het bovenstaande fijntjes een Praatchristen getypeerd, iemand die over geestelijke

zaken heel wat kan zeggen, maar die zelf de wortel der zaak mist. Merk op dat hij zich bij Christen en Getrouwe voegt op een plaats waar het wat ruimer is. Als er geen engten en verdrukkingen zijn, glippen ook de naam- en praatchristenen binnen. Een ander treffend kenmerk van een Praatchristen is dat hij op een afstand wel een goed vertoon maakt, maar als men hem aan een nauwkeurig onderzoek onderwerpt, blijkt het dat zijn godsdienst niet een zaak van het hart is. De wijze waarop Getrouwe vervolgens met Praatchristen omgaat, is een praktische les pastoraat.

Christen geeft Getrouwe de raad een gesprek met Praatchristen aan te gaan over de "kracht der godzaligheid" en hem te vragen of hij dat in hart, huis en wandel ook beoefent. De eerste vraag die Getrouwe hem stelt, is: 'Hoe komt zaligmakende genade in het hart van iemand openbaar?' 'Dan ga je openlijk protesteren tegen de zonde', zegt Praatchristen. 'Nee', zegt Getrouwe, 'het zet de ziel aan tot verfoeien van de zonde'. Als Praatchristen daarin geen verschil ziet met wat hij opmerkte, zegt Getrouwe: 'De vrouw van Potifar protesteerde wel luid tegen het onrecht dat Jozef haar zou hebben aangedaan, maar zelf zou zij willens en wetens onreinheid hebben bedreven'. 'Je probeert mij te vangen', reageert Praatchristen. Ziehier, wat de reactie is als men eerlijk handelt met zulke nabijkomende christenen. Zij voelen zich direct onheus behandeld en veroordeeld. Getrouwe vraagt verder naar een tweede kenmerk van ware genade, waarop Praatchristen antwoordt: 'Grote kennis van de verborgenheden van het Evangelie'. Getrouwe wijst hem weer op het oppervlakkige van zijn antwoord: 'Kennis is nog niet een bewijs dat men genade in het hart heeft. Er is kennis zonder praktijk. Kennis is iets wat praters en pochers streelt, maar de praktijk behaagt de Heere'. 'Je wilt mij weer in de val laten lopen. Dit is niet tot stichting', zegt Praatchristen. Hij weigert nog meer kentekenen van genade te noemen.

Dan legt Getrouwe hem uit wat de ware kentekenen van het zaligmakend werk zijn:

1. *Overtuiging van zonde*, van de zondige natuur en van ongeloof, met als gevolg droefheid en

schaamte.

2. Aan zo iemand wordt (op Gods tijd) *de Zaligmaker geopenbaard*. Naar Hem gaat men dan hongeren en dorsten. Naar de mate van de sterkte van het geloof heeft zo iemand innerlijke blijdschap, vrede, liefde tot heiligheid, een begeerte om meer van de Zaligmaker te kennen.
3. Zo iemand kan echter maar *zelden besluiten* dat zijn werkzaamheden vruchten van genade zijn, vanwege de overblijvende verdorvenheden van zijn hart. Anderen kunnen wel aan hem zien dat zijn leven in overeenstemming is met zijn belijdenis. Hij heeft de heiligheid des harten lief en brengt dat ook in praktijk in zijn gezinsleven.

Recht op de man af vraagt nu Getrouwe aan Praatchristen wat hij in de praktijk van hart en leven hiervan kent. 'Of is uw godsdienst louter lippentaal?' Enigszins uit het veld

geslagen antwoordt Praatchristen: 'Zo'n vraag had ik niet verwacht. Ik heb ook geen zin om hierop te antwoorden. U moet niet voor rechter spelen'. Tenslotte zegt Getrouwe onomwonden hoe hij over Praatchristens godsdienst denkt. 'U werpt een schandvlek op alle belijders van de godsdienst'. Praatchristen verwijt Getrouwe dan dat hij een domper is die alles van de zwarte kant bekijkt. Hij keert Getrouwe de rug toe en gaat heen. 'Ik ben rein van zijn bloed', zegt Getrouwe tegen Christen. 'Er wordt tegenwoordig zo weinig getrouw gehandeld met zielen', antwoordt Christen. Wat is de verantwoordelijkheid van predikers en andere ambtsdragers groot! Zielen behandelen op reis naar de eeuwigheid kan niet zonder persoonlijke genade. Maar eveneens is bewogenheid en oprechtheid onmisbaar. Bewogenheid zal men u niet zo gauw kwalijk nemen, maar oprechtheid wel!

Scherpenzeel,

J. de Jager

Opvoeden in een digitale wereld

Op de laatst gehouden Generale Synode is een commissie ingesteld die onder andere tot taak heeft 'voortgaande bezinning op een bijbels verantwoorde houding ten aanzien van de moderne media', en 'belanghebbenden, met name onze gezinnen en de jeugd, voorlichtend en adviserend te dienen'. De komende tijd zal in een eerste serie van vijf artikelen aan deze zaken aandacht besteed worden. Er zal ingegaan worden op ontwikkelingen die zich op dit terrein voordoen. Ook zal ingegaan worden op vragen omtrent de houding welke met name in onze gezinnen aangenomen moet worden ten aanzien van de computer en zijn vele gebruiksmogelijkheden. Hieronder volgt het eerste artikel. (red.)

Klaas-Jan (18 jaar) komt thuis en ziet de krant liggen. Een grote advertentie op de achterkant trekt onmiddellijk zijn oog: 'snelle multimediacomputer van alle gemakken voorzien voor een aantrekkelijke

prijs; op is op'. Hij treft het. Zijn vader is vanavond juist thuis. 'Pa, deze computer wil ik morgen kopen. Ik ben aan een nieuwe toe. Hij is niet duur en ik heb genoeg gespaard door mijn vakantiewerk. Bovendien heb ik internet nodig voor de studie. Het is zo makkelijk als ik thuis dingen kan opzoeken en daarvoor niet meer extra naar school hoeft te reizen.'

De vader en moeder van Klaas-Jan staan voor een niet zo makkelijke keus: wel of niet een nieuwe computer, wel of niet internet in huis. Klaas-Jan is hun oudste kind. Ze hadden de vraag eigenlijk nog niet verwacht. Eigenlijk weten ze niet zo goed wat ze met de vraag aan moeten...

Op een woensdagmiddag komt Petra (8 jaar) tegen etenstijd thuis. Ze heeft de hele middag bij Ina, een vriendinnetje, gespeeld. De vader en moeder van het vriendinnetje werken allebei buitenshuis en hebben een mooie computer gekocht voor hun kind. Op die manier kan ze

thuis toch leuke dingen doen en hoeft ze niet op straat te spelen. Naast de computer staan rijen computerspelletjes met allerlei Engelse titels. 'Echt mooi mama. Waarom kopen wij die spelletjes eigenlijk niet?'

Misschien kent u één van deze voorbeelden wel vanuit uw eigen nabije omgeving. Wellicht zijn ze op uw eigen gezin toepasbaar. In onze maatschappij is de computer eigenlijk niet meer weg te denken. Onze gezinnen zullen steeds vaker voor dit soort vragen en keuzes worden gesteld. In de twee bovenstaande voorbeelden wordt er door de kinderen een eerlijk antwoord van hun ouders verwacht. Een antwoord dat wel eens heel belangrijk zou kunnen zijn voor het gezinsleven en voor de kinderen in kwestie. Wat zou u antwoorden?

Vroeger...

Vroeger bakte de bakker brood, zoals hij dat van zijn opa en vader had geleerd. Hij leerde dat weer aan zijn zoon. Het was eigenlijk nooit anders geweest. De vrouw van de bakker was van 's morgens zeer vroeg tot 's avonds zeer laat bezig met het huishouden en met de kinderen; ook op de manier die haar grootmoeders en haar moeder haar hadden bijgebracht en die zij vanzelfsprekend overdroeg aan haar dochters. De waarden, de normen, de regels en de gebruiken lagen vast en werden door iedereen aanvaard. De dochter van de bakker trouwde niet met de zoon van de dokter en de rijke boerenzoon had niets te maken met de dochters van de daggelder. Zo was het altijd geweest en zo bleef het nog lange tijd. De bakker, zijn vrouw en kinderen leefden in een overzichtelijke cultuur. Zonder radio of krant, zonder telefoon of internet. Als hen was gevraagd: 'Wat hebben jullie kinderen nodig met het oog op de toekomst?' zouden ze niet eens zo gauw een antwoord hebben geweten. Alles sprak immers vanzelf.

... en nu

Vandaag de dag is dit anders. Wat gaan de ontwikkelingen snel. Niemand weet hoe de samenleving er over een paar jaar zal uitzien en aan welke eisen de kinderen van nu dan zullen moeten voldoen. Hetzelfde geldt voor de moderne media: kinderen zijn ouders en

docenten ver vooruit. De computer die vandaag nog nieuw heet, is morgen verouderd. Leerlingen raadplegen internet, versturen per computer brieven naar leeftijdsgenoten over heel de wereld of sturen berichtjes naar elkaar via de mobiele telefoon. Ze weten niet beter of het is altijd zo geweest. Toch zijn dit allemaal ontwikkelingen van de laatste tien jaar.

Opvoeding

Samen met onze kinderen staan wij midden in deze veranderende wereld. Natuurlijk kunnen we opmerken dat de Informatie- en Communicatietechnologie (de computer met zijn vele gebruiksmogelijkheden) niet onmisbaar is en dat we niet voorop behoeven te lopen. Behalve de voordelen van de computer zijn er immers genoeg nadelen en gevaren op te noemen. Toch lijkt de computer in de nabije toekomst ook in de huishouding en het gezin net zo onmisbaar te worden als gas, water en elektriciteit. Het zou er wel eens op uit kunnen lopen dat we niet anders kunnen dan bepaalde gebruiksmogelijkheden van de computer te benutten. Daarom is nú reeds nadenken over dit thema erg belangrijk. De nieuwe mogelijkheden van bijvoorbeeld de mobiele telefoon (internet, dictafon, telefoon, agenda, faxen, video in één apparaat) confronteren ons op niet al te lange termijn met allerlei vragen over opvoeding en onderwijs.

Toespitsing

Er zijn onder ons genoeg ouders van opgroeiende kinderen, die thuis liever geen internetaansluiting willen nemen. Maar wat te doen als uw kinderen internet nodig hebben of zeggen te hebben voor hun werk of studie? Wat moet je als ouder dan doen? Haalt u internet in huis of verwijst u uw kinderen naar de school, de bibliotheek of de universiteit, waar u geen zicht hebt op wat u kinderen doen? Het zal steeds vaker voorkomen dat ouders voor deze keus komen te staan. De onderwijsinstellingen voor hoger en wetenschappelijk onderwijs maken immers veelvuldig gebruik van ICT. Er zijn helaas ook veel ouders die niet veel kwaad zien in het gebruik van computerspelletjes en internet in huis. Je moet je kinderen vertrouwen geven. Als je de kinderen te be-

schermd opvoedt, dan maak je ze wereldvreemd. Andere ouders begripen niet wat hun kinderen allemaal doen met de computer.

Duidelijk is in ieder geval dat de vragen over het gebruik van de computer in onze gezinnen alleen nog maar zullen toenemen. Wat moet onze houding als opvoeders zijn bij de verschillende keuzemomenten, die zich nu al voordoen? In de komende artikelen willen we nader op deze vraag ingaan.

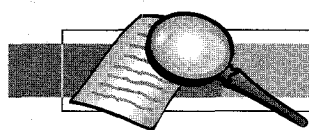
Abraham

In de houding die wij ook in deze zaken innemen moeten we ons laten leiden door Gods Woord. We moeten maar niet te snel denken: deze dingen zijn in onze tijd nu eenmaal zo; die kunnen we toch niet tegen houden. Iedere tijd heeft inderdaad eigen ontwikkelingen en mogelijkheden. Maar altijd hebben we naar Gods Woord onze houding te bepalen en onze weg te gaan. Dan doen zich vele vragen en problemen voor. Bezinning en opscherping zijn daarbij hard nodig.

Laten we daarbij Abraham tot een voorbeeld mogen hebben. Hij leefde als vreemdeling temidden van mensen die van de dienst van de ware God niet wisten. Hij leefde afgezonderd van de heidenen rondom hem, hoewel hij een welvarend herdersvorst was. Heel anders was het met Lot. Eerst ging hij bij Sodom wonen; later woont hij in de stad en weer later zit hij in de poort. Maar we weten hoe een verwoestende invloed deze opstelling gehad heeft. Hij hield niet genoeg afstand; er ontstond teveel vermenging met de wereld. Uiteindelijk zien we de verschrikkelijke gevolgen voor zijn gezin en voor zijn bezittingen. Hij kwam in de armoede terecht; hoewel de Heere hem redde.

Abrahams opstelling was heel anders, hoewel hij blijkbaar goede contacten onderhield met burens. Hij noemt Aner, Eskol en Mamre zelfs bondgenoten. Maar hij bleef zichzelf. Hij en zijn huis leefde in de vreze Gods. Dat deed hem apart staan, een afgezonderd leven leiden. En de Heere zegende hem. Zijn hart was voor de Heere en lag niet in de wereld. En dat bepaalde zijn levenshouding.

Commissie Moderne Media

Achterhoedegevechten?

'De Verlichting trok... de conclusie dat er geen onfeilbaar schriftgezag bestaat. In het orthodoxe kamp heeft men deze conclusie... bestreden. Deze achterhoedegevechten duren tot heden voort, zij het in afnemende mate.' (prof. dr. H. Berkhof in "Christelijk Geloof", vijfde herzienedruk, pag. 92).

Het gezag van de Bijbel

De voornaamste pijler van het christelijke geloof is het Goddelijke, onfeilbare gezag van de Bijbel. De Heilige Geest heeft de bijbelschrijvers geïnspireerd, zodat zij de openbaring Gods onfeilbaar te boek hebben gesteld. Door de eeuwen heen heeft de kerk tegen allerlei dwaling krachtig vastgehouden aan de onfeilbaarheid van de Heilige Schrift. De onfeilbaarheid van de Schrift rust op de inspiratie ervan door de Heilige Geest. Calvijn merkt in zijn commentaar op 2 Timotheüs 3:16 op dat wij 'de Heilige Schrift zonder enige tegenspreken behoren aan te nemen, met alle eerbied.' In de Nederlandse Geloofsbelijdenis lezen we van 'de Heilige Schrift in twee boeken, des Ouden en des Nieuwe Testaments, welke zijn de canonicke Boeken waar niets tegen valt te zeggen' (art. 4). De NGB ziet de Bijbel als *de onfeilbare regel* (art. 7) voor leer en leven. In de gereformeerde theologie wordt de onfeilbaarheid van de Heilige Schrift en het schriftgezag duidelijk beleden en geleerd. In de *Synopsis Purioris Theologiae*, het handboek voor de gereformeerde theologie in de 17^e eeuw, stelt Thysius (1565-1640) dat de bijbelschrijvers onder de voortdurende besturing van de Heilige Geest hebben geschreven en dat zodanig 'dat zij van alle dwaling van geest, van geheugen, van spraak en pen, overal gevrijwaard bleven.' En Johannes á Marck (1656-1731) wijst er in zijn *Kort Opstel van de Godgeleerdheid* op dat de Heilige Schrift de naam Woord van God

draagt vanwege haar *onfeilbare ingeving* (2 Petr. 1:20, 2 Tim. 3:16). De onfeilbaarheid van de Schrift strekt zich volgens á Marck uit tot:

1. Alle personen die ze geschreven hebben
 2. Alle zaken die er in voor komen
 3. Alle woorden en letters (in de oorspronkelijke tekst) die erin staan.
- Kortom, de Bijbel is het Woord van God en geheel betrouwbaar. 'Al wat door de goddelijke inspiratie geschreven is, is het Woord Gods, van letter tot letter' (ds. G.H. Kersten, *Gereformeerde Dogmatiek*, pag. 33). Met krachtige woorden en uitdrukkingen maakt Calvijn korte metten met allen die iets willen afdoen van het gezag en de onfeilbaarheid van het Woord van God. Calvijn noemt dergelijke lieden "honden", "zwetsers", "goddelozen", die met zweepslagen gestraft moeten worden. De onfeilbaarheid van de Schrift is door de eeuwen heen in de kerk volmondig en zonder enige schroom beleden. Het is dé wortel waarop geloof, leer en leven zijn gegrond. Dwars tegen ongeloof, twijfel, spot en ontkenning in. 'Wij geloven zonder enige twijfeling al wat daarin begrepen is' (art. 5 NGB).

Handschriften

Overigens wil de onfeilbaarheid van de Heilige Schrift niet zeggen dat onze *vertalingen* van de Bijbel geheel volkomen zijn. De Koran is, naar zeggen van de Islam, letterlijk aan Mohammed gedicteerd. Daar zou geen enkele fout in staan. Wat we dan ook denken mogen van zulke verzinsels over de Koran, van de Bijbel leren wij zulk soort dingen niet. De Bijbel is ontstaan in een proces van openbaringsgeschiedenis. Vanaf Mozes tot en met Johannes de apostel heeft de Heere in circa 15 eeuwen de Bijbel aan Zijn Kerk geschonken. In de Bijbel kunnen we lezen over Gods grote daden tot verlossing van Zijn volk.

Wij geloven daarom niet in de Bijbel (letters, papier, zinnen, etc), maar in God drie-enig die de Bijbel gaf en door de Bijbel met Goddelijk gezag tot ons spreekt!

Nu is het echter zo, dat we de oorspronkelijke teksten van de Bijbel niet meer bezitten. Het boek Genesis, zoals Mozes dat heeft geschreven, is verloren gegaan. Ook hebben wij geen oorspronkelijke, door Paulus zelf geschreven, brieven van Paulus. Wat wij nu nog hebben, zijn handschriften, handgeschreven kopieën van de oorspronkelijke tekst. De Bijbel werd overgeschreven en zo zijn er allerlei afschriften. De handschriften zijn over het algemeen ongeveer gelijk, maar op kleine onderdelen kunnen er wel eens enkele geringe verschillen zijn. In de kanttekeningen op de Statenvertaling wordt daar soms ook nadrukkelijk op gewezen. Wij belijden daarom dat de oorspronkelijke boeken van de Bijbel geheel zonder fouten zijn geweest. De latere handschriften kunnen mogelijk wel eens wat verschillen. De bijbelwetenschap houdt zich bezig met het onderzoeken van de verschillende handschriften van de Bijbel. Een belangrijke en moeilijke zaak, die echter het Goddelijke gezag van de Bijbel onverlet laat.

Schriftkritiek

In de geschiedenis van de kerk zijn er echter altijd lieden geweest die het gezag en de onfeilbaarheid van de Bijbel in twijfel hebben getrokken. In de vroege kerk was er bijvoorbeeld een zekere Marcion, die slechts de brieven van Paulus en een gedeelte van het Evangelie van Lukas als het Woord van God erkende. Het overige van de Bijbel viel voor Marcion niet onder het Woord van God. Terecht heeft de kerk deze ketter veroordeeld. In de tijd van de Reformatie was er de 'goddeloze Socinus' (Dordtse Leerregels, hoofdstuk 2, Verwerping van dwalingen art. 4), die alleen die gedeelten van de Bijbel wilde aanvaarden die overeenkwamen met de menselijke rede. Wonderen en openbaringen waren volgens Socinus verzinsels van mensen, in strijd met de rede en dus niet Goddelijk. In de tijd van de Verlichting is de Schriftkritiek massaal opgekomen. Vele bijbelonderzoekers gingen allerlei vraagtekens plaatsten achter het

Goddelijk gezag van de Bijbel. Voor het Oude Testament kunnen hier de namen worden genoemd van Astruc, Julius en Wellhausen. Voor het Nieuwe Testament kan gewezen worden op mensen als F.C. Baur en R. Bultmann. Deze wetenschappers erkenden beslist niet het onfeilbare gezag van de Schrift. Uiteindelijk is voor vele hedendaagse bijbelwetenschappers en theologen de Bijbel een boek met religieuze ervaringen van mensen. In Nederland heeft de moderne schriftkritiek inmiddels ook zijn duizenden verslagen. Iemand als prof. dr. H. Berkhof laat in zijn boek over het christelijke geloof duidelijk merken dat hij de historische kritiek op de Bijbel heel belangrijk vindt. Ook een man als dr. H.M. Kuitert laat in al zijn recente boeken zien dat de schriftkritiek voluit en verwoestend doorwerkt in zijn theologische stellingname. Uiteindelijk gaan alle belangrijke leerstukken bij het aanvaarden van de schriftkritiek radicaal overboord. Geen schepping in zes dagen, geen plaats voor wonderen, geen onbevleete ontvangenis van de Heere Jezus, geen opstanding, geen hel en geen hemel, etc. Wie de schriftkritiek aanvaardt, houdt van de twaalf artikelen des geloofs niet veel meer over. De ene theoloog zal nog wat meer van de Bijbel overeind laten dan de ander, maar dat er heel veel op de helling gaat, is bij het lezen van de geschriften van Berkhof, Kuitert, Den Heijer en anderen wel duidelijk. De schriftkritiek heeft een verwoestend spoor getrokken door kerkelijk Nederland. Helaas is het einde ervan nog lang niet in zicht. En de verdediging van de onfeilbaarheid van de Schrift wordt door de huidige theologische elite enigszins denigrerend bestempeld tot 'achterhoedegevechten'.

Gereformeerde gezindte

Inmiddels voltrekt zich binnen de gereformeerde gezindte ook een min of meer sluipend proces van aantasting van het gezag en de onfeilbaarheid van de Schrift. De boeken van dr. B. Loonstra zijn bekend en hebben heel wat opschudding veroorzaakt. Ook in de kring van de Gereformeerde Bond zijn opmerkelijke geluiden te vernemen. Er zijn er die het auteurschap van de Efezebrief door Paulus in twijfel trekken. Recent deed dr. A. Noor-

degraaf opmerkelijke en schokkende uitspraken over Jona in de vis en de schepping van de hemel en de aarde in zes dagen. Volgens Noordegraaf is het veel te gemakkelijk om zomaar aan te nemen dat Jona werkelijk in de vis heeft gezeten en dat de hemel en de aarde in zes gewone dagen en nachten zijn geschapen. 'Ik weiger deze tekst als hermeneutische sleutel te lezen', zei dr. Noordegraaf. 'Overigens, wie het verhaal van Jona of de schepping als echt gebeurd wil beschouwen, mijn zegen heeft hij. Maar het gaat hier om zoveel belangrijker dingen.' (RD, 10-01-2003). Ach, eenvoudige mensen mogen nog wel geloven in de geschiedenis van Jona en de vis, een schepping in zes dagen, etc., de Heere Jezus mag daar dan in het Nieuwe Testament nog van uit gaan, maar Noordegraaf weet zoveel meer van hermeneutiek, exegese en archeologie en daarom stelt hij zijn kritische vragen. Daarmee heeft de schriftkritiek ook binnen de gereformeerde gezindte inmiddels zijn aanhangers gekregen. Onlangs heeft de heer L.M.P. Scholten in het blad van de GBS hier nog eens nadrukkelijk de vinger bij gelegd. Met naam en toenaam heeft hij ontwikkelingen en personen genoemd die schriftkritische elementen onze gezindte binnendragen. Een schokkende ontwikkeling. Het is de hoogste tijd om daar duidelijk stelling tegen te nemen. Het onfeilbare gezag van de Schrift mag niet worden aangetast. Wie dat doet, tast de gereformeerde belijdenis in het hart aan!

Overigens vraag je ondertussen wel af waarom mensen als Loonstra, Noordegraaf en anderen zich zo laten meeslepen. Schaamt men zich wellicht voor 'achterhoedegevechten'? Is men bang om in de wetenschappelijke wereld niet voor 'vol' aangezien te worden als men nog onverkort wil vasthouden aan de onfeilbaarheid van de Heilige Schrift?

Verdediging

De onfeilbaarheid van de Heilige Schrift is een aangelegen zaak. Gelukkig heeft onlangs prof. dr. J. van Bruggen daar in het familieblad *Terdege* nog eens nadrukkelijk op gewezen. Hij biedt krachtig weerstand tegen deze ontwikkeling, die hij 'een Leidse ziekte' noemt. En recht van spreken heeft hij! Van

Bruggen is in het land van de bijbeluitleggers echt niet de eerste de beste. Verschillende belangrijke commentaren heeft hij geschreven. Ook heeft hij verschillende publicaties op zijn naam staan over het gezag van de Bijbel. Recent verscheen van hem het boek *Het Kompas van het Christendom; Ontstaan en betekenis van een omstreden bijbel*. Wellicht zal dit boek in de toekomst in *De Saambinder* nog wel (uitvoerig) besproken kunnen worden. De inhoud is het voluit waard. Van Bruggen neemt in zijn boek en in het vraaggesprek in *Terdege* duidelijk afstand van alle geflirt met de schriftkritiek. Over Jona en de vis bijvoorbeeld: 'Moet God eerst aan mij verantwoording afleggen hoe Hij dat gedaan heeft, voor ik dat geloof? Dat is een houding die gereformeerde mensen niet past.' Er staan meer heldere uitspraken in dit waardevolle interview met de vrijgemaakte hoogleraar. Allen die zo mee kunnen met de kritiek op de Schrift mogen zich ook de volgende uitspraak van de hoogleraar wel aan trekken: 'Er is een wisselwerking tussen de vreze des Heeren en het ontzag voor de Heilige Schrift.' Wat een zegen dat er zulke wetenschappers zijn die het opnemen voor het schriftgezag. Heel opmerkelijk vond ik ook het slot van het vraaggesprek. De vraagsteller vraagt dan of de professor niet somber wordt van al deze negatieve ontwikkelingen. Opmerkelijk is zijn antwoord. *Niet somber, maar actief!* De verkeerde ontwikkeling is voor Van Bruggen juist aanleiding om er iets tegenin te doen. Een positief geluid te laten horen. Mooi dat iemand met zoveel geleerdheid dat zo kan zeggen. Het is in de achterhoede ook best nog wel goed toeven. Laten toch velen zich daar maar verenigen. De gehele gereformeerde belijdenis dringt daartoe!

Tenslotte..

Wellicht zal menige lezer van *De Saambinder* de gedachte hebben dat heel de moderne schriftkritiek wel erg is, maar aan ons gelukkig voorbij gaat. Ik denk dat dit helaas een grote misvatting is. Mogelijk zullen er nog niet veel overtuigd schriftkritische mensen in onze gemeenten te vinden zijn. Nee, zover is het mogelijk nog niet. Maar naast een theologisch-remonstrantisme heeft ds. Kersten ook altijd scherp gewaar-

schuwd voor een praktisch remonstrantisme. Dan is de leer nog wel zuiver, maar de praktijk deugt niet. En is het mogelijk zo ook niet gesteld met de kritiek op de Schrift? Uiteraard erkennen we dat er een hemel en een hel is. Wie zou het willen ontkennen? Maar waarom kunnen we dan zo gerust voortleven? Ook als we nog onbekeerd zijn? Is het niet omdat we de realiteit van de hel gewoon hebben weggeduwd uit ons denken? Natuurlijk willen we onverkort vasthouden aan de Goddelijke instelling van het huwelijk. Maar als de praktijk nu eens heel anders blijkt te gaan? Ach, dan gaan ook wij knoeien met de Schrift. En

dan sluipt de praktijk van de schriftkritiek zomaar binnen. Daarom is het zo belangrijk om maar steeds weer tegen elkaar te zeggen: zó spreekt de Heere. En het Woord van God zullen we laten staan. Want alles wat naar dat Woord niet is, dat zal geen dageraad hebben. 'Want het Woord Gods is levend en krachtig, en scherp snijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeling der ziel en des geestes, en der samenvoegselen, en des mergs, en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten.' (Hebr. 4:12).

Amersfoort,

ds. W. Visscher.

Isaïc da Costa (1798-1860)

Strijder in de volle wapenrusting Gods

(4)

Lucas Egeling

In het laatst van september 1822 begaven Da Costa, zijn echtgenote en zijn vriend Abraham Capadose zich naar Leiden om de raad van Bilderdijk in te winnen. Op hartelijke wijze werd het drietal door de oude dichter, die hun komst met verlangen had tegemoet gezien, ontvangen. De vraag werd nu gesteld welke predikant voor de bediening van de doop moest worden aangezocht. Eigenlijk kwam hiervoor alleen de Dordts-gereformeerde Nicolaas Schotsman in aanmerking. Toen deze predikant in 1819 bij de herdenking van de roemruchte Dordtse Synode van 1618/19 een huldeblijk had geschreven en hij hierover van alle zijden werd aangevallen, had Bilderdijk het onvoorwaardelijk voor hem opgenomen. Helaas was deze trouwe Godsgezant kort tevoren echter gestorven. De aandacht werd nu gevestigd op de plaatselijke predikant Lucas Egeling, de schrijver van het veelgelezen werk *De weg der Zaligheid naar het beloop des Bijbels*.

Egeling stond bekend als een rechtzinnig, wat gemoedelijk ingesteld predikant, die echter tamelijk huiverig stond ten opzichte van Bilderdijkiaanse speculaties over het einde der tijden en wat dies meer zij.

Willem de Clercq voegt hieraan in zijn Dagboek nog toe: 'Egeling is geen vriend van Bilderdijk, integendeel bevreesd voor zijn invloed', terwijl hij 'de Openbaring van Johannes, waarin Da Costa zich met zooveel geestdrift verdiept, als een voor ons geheel gesloten boek' beschouwt. Dat Bilderdijk, 'geen lidmaat van de gemeente zijnde', geen plaats zou kunnen krijgen in de ouderlingenbank, zinde Da Costa volstrekt niet. Maar de kennismaking met Egeling verliep verder in goede harmonie. Wat het drietal bij de kortstondige belijdeniscatechisatie bij deze predikant tekort kwam, werd door het onderwijs van Bilderdijk weer ruimschoots gecompenseerd.

Gedoopt

Op zondag 20 oktober 1822 had de doopplechtigheid plaats in de Pieterskerk te Leiden. Dominee Egeling bediende het Woord naar aanleiding van een toepasselijke tekst, namelijk Romeinen 11:5: 'Alzo is er dan ook in dezen tegenwoordigen tijd een overblijfsel geworden, naar de verkiezing der genade.' De predikant toonde op grond van deze tekst aan hoe er in alle tijden een overblijfsel van genade werd gevonden onder het volk van Israël, een volk dat naar alle windstreken was verstrooid. Dit was enkel de vrucht

van Gods vrijmachtig welbehagen geweest. Bij de tekening van de toenmalige toestand van de Israëlieten maakte de prediker gebruik van de hem door Da Costa verstrekte informatie. Verder volgde hij in zijn prediking geheel de lijn der Schrift. Grote indruk maakte het op de aanwezigen toen het drietal neerknielde om de Heilige Doop te ontvangen.

Op dringend verzoek van het drietal Joodse proselitiën was aan het houden van deze doopdienst geen ruchtbaarheid gegeven. Daarom werd deze dienst ook niet in Amsterdam maar in Leiden gehouden. 'Alles was stil en eerbiedig, en ik beleefde nooit een godsdienstoefening die mij zoozeer trof,' schreef ooggetuige De Clercq in zijn Dagboek. 'De dag van de doop was zoo onbekend geweest, dat de goede Egeling die niet eens aan zijne huisgenooten medegedeeld had. De man sprak zoo populair, dat ieder die maar Christen was, het verstaan kon, en dit moest veel indruk maken. Ook Bilderdijk was ter kerk geweest, en zat daar met eene onderwerping, eene ontvangbaarheid, eene aandacht die ik wensch mij lang te kunnen herinneren.'

Toch spreken de verslagen van de ooggetuigen elkaar op het punt van de opkomst enigszins tegen. De Clercq, die dicht bij Nicolaas Carbasius en Dirk van Hogendorp zat, vermeldt in dit verband: 'Alles was ten uiterste stil gehouden, zoodat er in de Pieterskerk zeer weinig toeloop was.' Groen van Prinsterer daarentegen, die eveneens de colleges van Bilderdijk volgde en zich ook onder de toehoorders bevond, schreef in een brief aan zijn ouders dat de kerk 'buitengewoon vol' was. De zaak was wel zoveel mogelijk geheim gehouden, zo liet hij weten, 'maar dergelijke dingen raken toch altijd min of meer bekend.' Groen stond dicht bij het doophek en had alles zeer goed kunnen zien en horen. Hij gewaagde van een plechtigheid die hij niet licht zou vergeten.

De grijze dichter had erop gestaan dat de avond van die doopdag bij hem aan huis zou worden doorgebracht. Ook De Clercq, die aanvankelijk veel vooroordelen tegen Bilderdijk had gekoesterd, was van de partij en boordevol indrukken. 's Avonds wilde Bilderdijk volstrekt, men mocht er tegen inbrengen wat men wilde, ons bij hem zien.' Zijn gastvrijheid was 'onwederstaanbaar' en

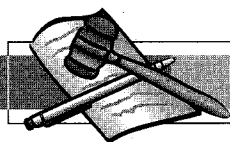
diens echtgenote noemde hij 'een heerlijke vrouw.' Op de hem eigen, plastische wijze deed de kroniekschrijver verslag van die onvergetelijke avond en van de gehouden gesprekken.

Ook Da Costa liet zich in zijn beschrijving van die belangrijke gebeurtenis in zijn leven niet onbetuigd. 'Wat die dag van onuitwisbare gedachtenis voor ons drietal, ook voor het hart van Bilderdijk en de zijnen was, laat zich beseffen.' Twee maanden lang bleef het gedoopte drietal bij Bilderdijk logeren 'in de dierbaarste en innigste gemeenschap met hem en zijne ons niet minder liefhebbende en inde barmhartigheden des Gods onzer Vadersen zich verblijvende Vrouw.' In de woning van de oude dichter werd ontegensprekelijk iets van de gemeenschap der heiligen ervaren, zowel van heiligen uit de Joden als uit de heidenen. Korte tijd voor hun openbare geloofsbelijdenis, namelijk op 17 oktober, hadden Da Costa en Capadose hun lidmaatschap van de Portugees Israëlitische gemeente te Amsterdam opgezegd. Da Costa deed dit in een gevoelsvol schrijven waarin hij 'zijn voortdurende hoogachting, gehechtheid en liefde voor de Israëlitische natie' waarin hij geboren was, tot uitdrukking bracht.

Bilderdijk had er geen geheim van gemaakt dat hij zijn geestelijke zoon, op grond van diens afkomst en bekwaamheden, bij uitstek geschikt achtte om zijn "profetenmantel" te dragen. Wie zou er meer geschikt toe zijn dan deze patriciërszoon, afkomstig uit een roemrucht Joods geslacht en die ook als dichter reeds een gevierde persoonlijkheid was geworden? De oude dichter was er diep van doordrongen dat Da Costa na zijn geruchtmakende overgang naar het Christendom een roeping had te vervullen, ook ten aanzien van de strijd tegen de geest des tijds. 'Ja, mijn dierbare Vriend,' zo schreef hij korte tijd na diens doop, 'gij zijt meê geroepen en uitverkoren tot uitbreiding van Christus' Rijk, en (Gode zij dank), gij zult die bestemming vervullen. Dat uitzicht heb ik en *had ik reeds lang...*'.

(wordt vervolgd)

Barneveld, W. van der Zwaag.

Kerknieuws

Beroepen:

te Bodegraven en te Dirksland:
ds. M. Karens te Werkendam;
te Franklin Lakes (U.S.A.) en te
Zoetermeer: ds. C. Neele te Aagtekerke;
te Spijkenisse i.c.m. Hoogvliet:
ds. R. Kattenberg te Arnhem.

Bedankt:

voor Middelburg-Centrum en Rilland-Bath: ds. C. Sonneveld te Veenendaal;
voor Ridderkerk-Slikkerveer:
ds. B. van der Heiden te Alblasserdam;
voor Rotterdam-Alexanderpolder:
ds. J. Schipper te 's-Gravenpolder;
voor Rotterdam-IJsselmonde: ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;
voor Scherpenzeel: ds. C. Vogelaar te Grand Rapids, Michigan (U.S.A.);
voor Vlaardingen:
ds. P. Mulder te Dordrecht.

DOVENDIENST TE GOUDA

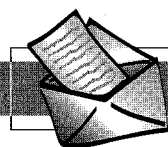
Ds. G. Clements hoopt op 26 april D.V. voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. De dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Ronsseweg 1 en vangt aan om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

PARTICULIERE SYNODE ZUID

De vergadering zal gehouden worden op D.V. donderdag 8 mei 2003 in de Sionkerk te Goes en vangt aan om 9.30 uur.

De bidstond aan de vooravond, op woensdag 7 mei 2003, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Borssele, aanvang 19.30 uur.

In deze dienst hoopt de preses van de vorige Particuliere Synode Zuid voor te gaan, t.w. ds. G.J.N. Moens van Goes.

Berichten

ZINGEN VOOR EN MET MENSEN MET EEN HANDICAP

Het bestuur van de afdeling Flakkee/Schouwen/Tholen van "Helpende Handen" nodigt hiermee zowel mensen met een handicap als verder iedereen uit voor de op D.V. zaterdag 26 april a.s. te houden zangmiddag in de "Rehobothkerk" van de Gereformeerde Gemeente aan de Hoogaarsstraat te Tholen. Aanvang half drie.

Het mannenkoor "Rehoboth" hoopt dan niet alleen voor de belangstellenden te zingen maar ook met de mensen van de doelgroep. U zult het als een voldoening ervaren.

BUREN

In de St. Lambertuskerk wordt op D.V. zaterdag 26 april een Oranjeconcert gehouden t.b.v. de Bijbelverspreiding Geref. Gemeenten.

Medewerkenden: Jongerenkoor "Nova Cantica" uit Veenendaal, Jongerenkoor "Jubilate" uit Dordrecht.

Meditatie: Ds. G. Clements. Appèlwoord: Dhr. K. Gertenbach. Aanvang 19.30 uur. Kerk open 19.00 uur. Toegang gratis.

GASTGEZIN GEVRAAGD

Daniël (19), mevr. Van Boven (32), Joke (21) en meneer De Waard (56) verblijven

allen in een gastgezin. Voor Mariska (25) kon helaas geen passend gezin gevonden worden...

Het gastopvangwerk van Stichting Onderdak biedt onderdak aan meerderjarige personen (de gast) die tijdelijk opvang (max. drie maanden) nodig hebben binnen de huiselijke situatie van een gezin. Deze opvang staat in het kader van psychosociale hulpverlening. De gast heeft altijd een hulpverlener.

"Draagt elkanders lasten" en "vergeet de herbergzaamheid niet" zijn bijbelse opdrachten. We leven niet voor onszelf, zoals onze maatschappij vaak voorstelt. Mogelijk is het bieden van onderdak voor u en uw gezin een mogelijkheid om deze bijbelse opdracht gestalte te geven.

Mensen die van gastopvang gebruik maken kunnen met diverse problemen te kampen hebben:

- in het persoonlijk leven; onzekerheid,
- angst, eenzaamheid, ziekte
- problemen in de relatie man-vrouw verstoring in de ouder-kind relatie

Een verblijf in een gastgezin kan dienen om zich te bezinnen op moeilijke of noodzakelijke stappen die in de nabije toekomst gezet moeten worden.

Het gastgezin is in de eerste plaats bewogen met de hulpbehoevende medemens.

Zonder helemaal onder te gaan in de problematiek van de gast, biedt het gezin onderdak, waar de gast zichzelf kan zijn binnen de grenzen van het gezin. Dit betekent dat het gezin interesse heeft voor de leef- en gevoelswereld van de gast. Men biedt een luisterend oor, zonder direct oplossingen aan te dragen. De gast kan zelf verantwoordelijkheid voor keuzes dragen of zal hiertoe gestimuleerd moeten worden.

Vanzelfsprekend is een stabiele persoonlijkheid en gezinssituatie de basis om deze opvang te kunnen bieden.

Voor de gast is het van belang dat deze zich terug kan trekken in een eigen slaapkamer(tje). Gedurende het verblijf van een gast wordt het gastgezin telefonisch begeleid door de coördinator.

De samenstelling van het opvangbestand loopt uiteen van alleenstaanden en echtparen tot grote gezinnen, ieder met zijn mogelijkheden en onmogelijkheden. Om het aanbod en de wensen goed op de vraag af te stemmen, zal met het aspirant gezin een gesprek gevoerd worden.

Momenteel zouden we het bestand graag uitbreiden met enkele adressen in het midden van het land. Mogen we deze vraag op uw pad brengen?

Wanneer uw belangstelling is gewekt voor deze opvang kunt u vrijblijvend een informatiepakketje aanvragen.

M. Joosse-van Dalfsen, coördinator

Tel. 010 - 460 37 90) privé, 0187 - 68 40 50 (kantoor)

DISTRICT GOUDA +16

Op D.V. zaterdag 26 april organiseert het District Gouda +16 een regionale jongerenavond. Dhr. E. van Hell hoopt te spreken over: *"Eens een crimineel, altijd een crimineel?"* De avond wordt gehouden in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Bodegraven, Dronensingel 2 en begint om 19.45 uur.

DISTRICTSMIDDAG/AVOND +16, DISTRICT NOORD-OOST

Op D.V. zaterdag 26 april hopen we alweer de laatste districtsbijsamenkomst van het seizoen te houden in Lelystad. Zoals gebruikelijk is er een middag- en avondprogramma. Het middagprogramma bestaat uit een wandeling in het natuurgebied "de Oostvaardersplassen". Voor dit middagprogramma kun je je opgeven via de JV. Je wordt dan om 14.00 uur bij het kerkgebouw van de Geref. Gemeenten te Lelystad (Zuiderwagenplein) 12 verwacht. Het avondprogramma begint om 19.45 uur in dezelfde kerk. Dhr. W. Visser hoopt dan een lezing te houden over het onderwerp "Tijd voor opwekking!"

DATHEEN SAMENZANGAVOND TE ZALTBOMMEL

Op D.V. 2^e Paasdag, maandag 21 april a.s. organiseert stichting "Musica Sacra" een Datheen samenzangavond in de Grote- en St. Maartenskerk te Zaltbommel. Het programma zal hoofdzakelijk bestaan uit het

gemeenschappelijk zingen van de eeuwenoude psalmen naar de berijming van Petrus Datheen. Tijdens deze samenkomst zal er gecollecteerd worden voor het Deputaatschap voor Israël.

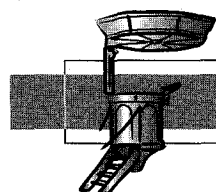
Meditatie/appelwoord wordt verzorgd door dhr. K. Karels uit Veenendaal.

De toegang is vrij. Jong en oud hartelijk welkom. Aanvang 19.30 uur.

VERZORGENDE BEROEPEN DORDRECHT

Op D.V. donderdag 24 april 2003 hoopt dhr. B. Agteresch, secretaris Dovenzorg, uitgaande van de Geref. Gemeente, een inleiding voor ons te houden over het onderwerp: De dove redt zich wel? Met als subtitel: Aandacht voor doven in onderwijs, pastoraat en psychische hulpverlening.

Wij nodigen iedereen hartelijk uit deze bijeenkomst bij te wonen!

Predikbeurten

VRIJDAG 18 APRIL (GOEDE VRIJDAG)

Bodegraven 19.30 uur ds. Boogaard;
Leiderdorp 19.30 uur ds. Bac.

ZONDAG 20 APRIL 2003 (EERSTE PAASDAG)

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Neele en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Aalst 15.00 uur ds. M. Karens; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 18.30 uur ds. Tuinier; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 16.30 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.30 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur stud. De Heer; Benthuizen 19.00 uur ds. Silfhout; Bodegraven 10.00 uur ds. Bac; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 18.30 uur stud. Terlouw; Deventer 18.00 uur ds. Kleppe; Doetinchem 11.15 en 15.30 uur leesdienst (Meestersstraat 2); Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Enschede 15.00 uur ds. Schreuder; Enter 19.00 uur ds. Kattenberg; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gouda

0800-0222334

uisterlijn

telefonische dienstverlening Gereformeerde Gemeente

Heb je niemand?..?

Voor jongeren en ouderen een horend oor!!!

U kunt ons bellen:

- op maandag-, donderdag- en vrijdagavond van 19.00 - 22.30 uur;
- op dinsdagmorgen van 09.00 - 12.00 uur;
- op woensdag- en zaterdagmiddag van 13.30 - 17.00 uur.

Deze wordt gehouden in een van de zalen van de Julianakerk te Dordrecht, hoek Krispijnseweg/Mauritzweg.
Aanvang 19.30 uur.

9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur stud. Terlouw; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Haarlem 10.00 en 16.00 uur stud. G. Beens; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Hoofddorp 19.00 uur ds. J. Beens; Houten 11.00 en 16.30 uur ds. Van der Net; Kampen 19.00 uur ds. Meeuse; Kapelle-Biezelinge 9.30 en 18.00 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Kortgene 14.30 uur ds. Schipper; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. Schot; Lelystad 18.30 uur ds. Vreugdenhil; Leiderdorp 10.00 uur ds. Paul; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Boogaard; Middelburg-Centrum 14.30 uur ds. Van Gelder; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels; Mijdrecht 15.30 uur ds. W. Harinck; Moerkapelle 19.15 uur ds. Zippo; Naaldwijk 19.00 uur ds. Driessen; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. Van der Net; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nunspeet 15.00 uur stud. De Heer; Oosterend-Textel 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Oud

Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Poederoyen 14.30 uur ds. Melis; Poortugaal 18.30 uur stud. Bakker; Poortvliet 14.30 uur ds. De Jongste; Puttershoek 14.30 uur ds. De Wit; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. Baaijens; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 14.00 uur ds. Verschuure; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 15.30 uur stud. Bakker; Rotterdam-Centrum 16.30 uur ds. Paul; Rotterdam-IJsselmonde 18.00 uur stud. G. Pater; Rotterdam-Zuid 14.30 uur ds. Van Krimpen; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 15.00 uur stud. G. Pater; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Sint Annaland 14.30 uur ds. Brugge; Soest 9.30 uur ds. Kleppe en 19.00 uur ds. Visscher (openb. bel.); Spijkenisse 14.30 uur ds. P. Mulder; Sprang Capelle 15.00 uur ds. J. de Pater; Stolwijk 19.00 uur ds. Clements; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 19.15 uur ds. Sonneveld; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. Beens; Utrecht 18.30 uur ds. Hakvoort; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlaardingen 19.00 uur ds. Schot; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 11.15 en 18.30 uur ds. M. Karens (in de Geref. Kerk); Westkapelle 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Wierden 15.00 uur ds. Van Dieren; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Zwijndrecht 15.00 uur ds. W.J. Karels; Zwolle 15.00 uur ds. L. Blok.

MAANDAG 21 APRIL 2003 (TWEDE PAASDAG)

Aagtekerke 9.30 uur ds. Neele; Aalburg 9.30 uur ds. J. de Pater; Alblasserdam 9.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 uur ds. Hogchem; Beekbergen 11.15 uur ds. Schreuder; Bodegraven 10.00 uur ds. Bac (openb. bel.); Boskoop 9.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 uur ds. Van Boven; Dirksland 10.00 uur ds. Gunst; Doetinchem 9.00 uur stud. De

Heer; Dordrecht 9.30 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 uur ds. Hoogerland (openb. bel.); Elspeet 9.00 uur ds. Vermeij; Ermelo 9.30 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. Driessen; Groningen 15.00 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 uur ds. Verweij (openb. bel.); Houten 10.00 uur ds. Van der Net (openb. bel.); Kampen 9.30 uur ds. Kleppe; Katwijk aan Zee 15.00 uur ds. De Wit; Klaaswaal 9.00 uur ds. Schot; Kootwijkerbroek 10.00 uur ds. P. Blok (openb. bel.); Krimpen a/d IJssel 10.00 uur ds. Van Aalst; Leerdam 19.00 uur ds. M. Karens; Lelystad 9.30 uur ds. Vreugdenhil (openb. bel.); Lisse 10.00 uur ds. Boogaard (openb. bel.); Meliskerke 9.30 uur ds. Schipper; Middelburg-Centrum 9.30 uur ds. Tanis (openb. bel.); Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. Van Gelder; Middelharnis 9.30 uur ds. J. Karels; Moerkapelle 9.30 uur ds. Paul; Nunspeet 11.15 uur ds. Vermeij (openb. bel.); Oosterend-Texel 10.00 uur ds. Van Dijk; Oostkapelle 9.30 uur ds. A.B. van der Heiden (openb. bel.); Opheusden 10.00 uur ds. J. Karens (openb. bel.); Oud Beijerland 9.30 uur ds. Van Krimpen; Poortugaal 9.30 uur stud. Terlouw; Poortvliet 10.00 uur stud. Bakker; Rhenen 10.00 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.00 uur ds. Hakvoort; Rijssen-Noord 9.00 uur ds. Van Dieren (openb. bel.); Rijssen-West 9.00 uur ds. Mol (openb. bel.); Rijssen-Zuid 8.45 uur ds. Schreuder (openb. bel.); Rotterdam-IJsselmonde 11.00 uur ds. Schot (openb. bel.); Rotterdam-Zuid 10.00 uur ds. Mijnders (openb. bel.); Scherpenisse 9.30 uur ds. Brugge; Scherpenzeel 11.15 uur ds. F. Mulder; Scheveningen 10.00 uur ds. Zippro; Terneuzen 10.00 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 uur ds. Tuinier (openb. bel.); Tholen 10.00 uur ds. De Jongste; Tricht-Geldermalsen 19.00 uur ds. Van Boven; Uddel 10.00 uur ds. Mouw; Urk 10.00 uur ds. J. Beens (openb. bel.); Veen 9.30 uur ds. Melis; Veenendaal 9.00 uur ds. Sonneveld; Vlaardingen 11.00 uur ds. Hakvoort; Waardenburg 9.30 uur ds. Mondria; Wageningen 9.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 9.30 uur ds. M. Karens (in de Geref. Kerk); Westkapelle 9.30 uur ds. Moens; Woerden 9.00 uur ds. W. Harinck; Zeist 10.00 uur ds. Van Ekeveld; Zwolle 9.30 uur stud. G. Beens.

DINSDAG 22 APRIL 2003

Eindhoven 19.30 uur ds. Silfhout; Haarlem 19.30 uur ds. Hakvoort.

WOENSDAG 23 APRIL 2003

Brakel 19.30 uur ds. Melis; Kamperland 19.30 uur ds. W.J. Karels; Kruiningen 19.30 uur ds. Mondria; Opperdoes 19.30

uur ds. Hoogerland (openb. bel.); Rotterdam-Zuidwijk 19.45 uur ds. Van Ekeveld; Sint Annaland 19.30 uur ds. Hakvoort.

DONDERDAG 24 APRIL 2003

Meeuwen 19.30 uur ds. F. Mulder; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Brugge; Stad a/h Haringvliet 19.30 uur ds. Schot; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. De Jongste; Zeist 14.30 uur ds. Van Ekeveld (huw. bev.).

VRIJDAG 25 APRIL 2003

Doetinchem 14.00 uur ds. Driessen (huw. bev.); Scherpenzeel 13.30 uur ds. F. Mulder (huw. bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar. Diensten zondag 20 april (1^e Paasdag) om 10.00 uur evangelist G. Baan en 17.00 uur leesdienst.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur. Bijbelcursussen elke dinsdag vanaf 18.30 uur. Goede Vrijdag 18 april 19.30 uur evangelist J. Krijgsman.

Dagje Amsterdam? Kom dan ook eens naar Simon de Looier. Hartelijk welkom op dinsdag t/m zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur. Goede Vrijdag om 19.30 en maandag 21 april (2^e Paasdag) om 9.30 uur evangelist G. van de Breevaart.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur evangelist H.J. van den Boogaart. Maandag 21 april (2^e Paasdag) om 10.00 uur evangelist H.J. van den Boogaart.

U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

Met ontroering geeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Barneveld kennis, dat in de hope des eeuwigen levens uit ons midden plotseling werd weggenomen

JOZIAS FRAANJE

in de ouderdom van 83 jaar.

Vanaf april 1998 heeft hij de gemeente met liefde en in getrouwheid gediend. De Heere zij zijn vrouw en al de achtergeblevenen een vriendelijk Ontfermer.

Barneveld, 7 april 2003

Namens de kerkenraad
Ds. C. Hogchem, preses
D. Roest, scriba

Uit voorraad leverbaar:

G. Winslow: **Dagelijks wandelen met God** **€ 23,-**
ds. A. Hoogerland: **Belijdenis doen, en dan?** **€ 9,20**
Intekenen kunt u nog op **Matth. Henry Bijbelverkl. 9-dln.**
nu nog **€ 295,-** na versch. € 350,-

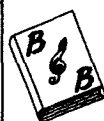
WB

Boekhandel Uitgeverij van Wijngaarden
Vliegersvelderlaan 15
3771 XE Barneveld
Tel.: 0342-417335, Fax: 0342-417335

HOUTSNIJWERK is ook voor U betaalbaar! J. Ockerse snijdt voor elke beurs en elk formaat; bijv. bijbelteksten voor trouw, belijdenis en jubilea. Ook bijbellessenaars. Laat u vrijblijvend voorlichten. **Kraatsweg 17, 6732 EV Harskamp. Tel. 0318 - 456383.**

Begrafenisverzorging Kina

Begravenissen in Capelle a/d IJssel e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12. Wij verzorgen geen crematies.

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM
Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20

Collectebonnen machinaal tellen?

vraag demo en/of referentie
Den Hertog 0314-341381/0548-515415

TE KOOP GEVRAAGD:

Theologische boeken
Tel. 0577-401065

AVONDMAAL-SERVIEZEN

Uit voorraad of naar tekening.
Schoonhovens Silverhuys B.V.
Postbus 35, 2870 AA Schoonhoven,
Telefoon 0182 - 382614.

**SFEERVOL,
NATUURLIJK**

KROON
NATUURSTEEN

VLOEREN - TRAPPEN - GEVELS
Energieweg 8c • 4231 DJ Meerkkerk
Tel. +31(0)183-354225 • Fax +31(0)183-354375
www.kroonnatuursteen.nl • email: info@kroonnatuursteen.nl
openingstijden showroom: di-vr: 09.30-17.00 uur, za 09.30-15.00 uur

Slechte akoestiek in uw kerk?

Griffioen Akoestische Systemen zorgen gegarandeerd voor een uitstekende akoestiek met galm in elke kerk. Hierdoor wordt de gemeentezang voller en sprankelender en het orgel krijgt meer draagkracht en breedte! Ook onder galerijen worden de akoestische omstandigheden drastisch verbeterd.

Bouwkundige voorzieningen overbodig. Geen invloed op het directe geluid van uw geluidsinstallatie

Voor vrijblijvende informatie:

Griffioen

AKOESTISCHE SYSTEMEN

Staphorst,
Tel. 0511-444413, Fax 444108.

TEXEL. Ruim gelegen 6-8 pers. bungalows, 3 sl.k., wasm. en 4-6 pers. stacaravans, 2 sl.k., douche. Bel voor de folder: 0222-318391.
Bungalowpark 'De Verrassing',
Bijkorfweg 6, Oosterend.

Uitgesneden teksten div. modellen

G. v.d. Dikkenberg, Munnikenweg 11,
3905 MD Veenendaal, tel. 0318-540252

SHG

Stichting Hulpverlening in Gezinnen
Uitgaande van de Ger. Gem in Ned.

Rijksgediplomeerde Kraamzorg

Wij verlenen graag hulp aan die gezinnen waar geen TV aanwezig is, en waar aan tafel gelezen wordt uit de Statenvertaling.

Om teleurstelling te voorkomen graag tijdig aanmelden, dagelijks bereikbaar.
tel. 033-2774547 of 0346-264595

Gezins-Bejaarden- en Ziekenzorg TEL. SPREEKUR

alle werkdagen van 8.30 - 10.30 uur
en vrijdagavond van 19.00 - 20.00 uur
Tel. 0166 - 652605
een informatiebrochure is gratis verkrijgbaar.

**Christelijke
Begrafenisondernehmung**

**Voor een verantwoorde en
stijlvolle begrafenis**
(geen crematies)

Begrafenisverzorgers:
R.C. Brouwer
G. Wegenaar

Regentesselaan 43
3905 GT Veenendaal
Centraal Meldnummer:
Tel. 06 - 51504726

Van Horssen bv
BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Harkes
Begrafenissen

Berkenbroek 7
2811 NZ Reeuwijk
tel. 0182 - 30 04 23

Dag en nacht bereikbaar

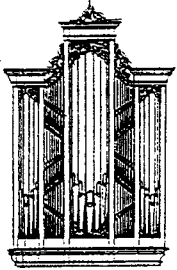
*Wij verzorgen
alleen begrafenissen*

Begrafenisondernehmung L. STAM
Planetenlaan 26, 2957 SN Nw. Lekkerland
Tel. 0184 - 685240. - Geen crematies -

**Orgelmakerij
Boogaard**

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauroatie-Stem- en onderhoudswerk.

**VERKLARING VAN HET
OUDE EN NIEUWE
TESTAMENT**

**Matthew
Henry**
(1662-1714)

werd in 1687 als
predikant
bevestigd. Zijn
leven kenmerk-
te zich door
eenvoudige en
trouwe plichts-
vervulling en
werd gedragen
door een diepe
verbondenheid met
de Bijbel. Zijn dage-
lijkse bijbellezing in
huiselijke kring - waarna Henry het gelezene
verklaarde - en zijn prediking bereidden hem
uitstekend voor op zijn hoofdwerk, de
*Verklaring van het Oude en Nieuwe
Testament.*

9 DELEN, 6e druk

Bel ons en teken in voor **€ 295.-**
Prijs na verschijning: € 350.-

Uitgeverij Boekhandel

GK Gebr. Koster
Nairacstraat 17, Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

Het zendingsbureau van de Gereformeerde Gemeenten is gevestigd in Woerden.
Omdat er binnenkort een vacature ontstaat op het secretariaat,
wil het Deputaatschap voor de Zending graag in contact komen met een ervaren

DIRECTIESECRETARESSSE

Geboden wordt een veelzijdige en afwisselende functie in een informeel team,
met collega's die zich betrokken weten bij de voortgang van het werk in Gods Koninkrijk.

Taakinhoud:

- coördineren van de werkzaamheden op het secretariaat
- voorbereiden en notuleren van bestuurs- en commissievergaderingen
- verzorgen en uitwerken van correspondentie en beleidsadviezen
- opstellen van besluiten- en actielijsten en bewaking ervan
- voorbereiden van bezoeken aan het buitenland
- redigeren van rapporten en verslagen
- onderhouden van contacten met zendingswerkers
- organiseren van bijeenkomsten
- overige secretariële taken, zoals telefoonbehandeling en agendabeheer

Vereisten:

- enkele jaren ervaring in soortgelijke functie
- uitstekende beheersing van de Nederlandse taal en redelijke kennis van het Engels
- ervaring met notuleren
- goede communicatieve en sociale vaardigheden
- organisatievermogen en zelfstandig kunnen werken

Van sollicitanten wordt verwacht dat zij lid zijn van de Gereformeerde Gemeenten en zich verbonden voelen met het werk van de zending.

Schriftelijke sollicitaties met vermelding van opleiding, ervaring en referentieadressen graag binnen twee weken richten aan:
Deputaatschap Zending
Gereformeerde Gemeenten
Postbus 232
3440 AE Woerden
t.a.v. drs. G. Nieuwenhuis,
algemeen secretaris.

Voor inlichtingen over deze functie kan contact worden opgenomen met
de heer G. Nieuwenhuis of
de heer C. Janse,
telefoon: 0348-489950.

ZENDING GEREFORMEERDE GEMEENTEN

R

HET AANBOD VAN GENADE

Drs. P.L. Rouwendal

Wat waren dr. Steenbloks bezwaren tegen het aanbod van genade?

Wat bedoelde hij met een voorwaardelijk aanbod?

Hoe functioneerde de noodzaak van ellendekennis in zijn prediking?

Kan men wel spreken van een algemeen aanbod van genade?

Dergelijke vragen worden in 'Het aanbod van genade' uitgebreid behandeld.

Dit boek biedt voor het eerst een totaaloverzicht van hetgeen Steenblok over roeping en aanbidding heeft geleerd.

- *Steenblok op waardige wijze onder het oog gebracht* De Wachter Sions
- *Aan hen die interesse hebben in deze voorname zaak biedt deze studie een heldere beschrijving van de visie van dr. Steenblok en van hoe binnen het kader van de gereformeerde traditie kan worden gesproken over 'het aanbod van genade'. Deze studie kan helpen om helder zicht te ontvangen op bepaalde ontwikkelingen en standpunten in het verleden.* Reformatorisch Dagblad
- *Steenblok recht gedaan op wetenschappelijke wijze.* De Waarheidsvriend

Prijs: € 15,95

ISBN 90-807293-1-0

p.b. 209 blz.

De Rots

Stuur mij ex. van *Het aanbod van genade* à 15,95

Stationsstraat 138

Naam

7311 MJ Apeldoorn

Straat / nr.

055-5786367

Postcode / Plaats

Oosterend-Textel: 3 vrijstaande privé-bungalows (5/8 pers.) te huur. Nog vrij week 23 en 31, en na 15 aug. Bel Samara Ploeg 0222 - 318 198.

Christelijke begrafenisverzorging

De Bruijn

Voor een meer eervolle begrafenisverzorging in de provincie Utrecht en de regio's Gouda en Hilversum.
Tel. 0346-281711.

Dag en nacht bereikbaar. (Geen crematies).

BARNEVELDSE BEGRAFENISVERENIGING

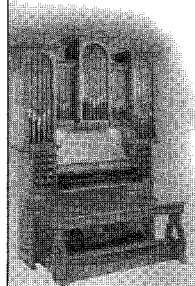
Voor een eervolle, eenvoudige verzorging van begrafenissen in Barneveld en omstreken.

- geen CREMATIE
- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- opgave van lidmaatschap

J. de Groot b.g.g.: G. de Groot
Barnseweg 87 J.H.D. Vermeulenstraat 5
3771 RN 3774 JW
Barneveld Kootwijkerbroek
Tel.: 0342-490728 Tel.: 0342-441812

Kom gerust eens langs om kennis te maken met ons uitgebreide assortiment nieuwe en gebruikte orgels, bladmuziek en cd's!

Orgelcentrum Andante
A. van Ostadelaan 35
Veenendaal
0318-50 50 03
Dealer van:
- Johannes
- Wesley
- Opus
- Sweelinck
- Rembrandt
- Monarke
- Domus
- Content
Ruime sortering
bladmuziek (ook klavier)
& Muziek CD's
Openingsstijden:
do 13.30 - 17.30
vr 13.30 - 17.30
& 18.30 - 21.00
za 09.30 - 12.00
& 13.30 - 17.00
en volgens afspraak

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

Te huur in Zuna bij Rijssen Luxe vac. bungalows v.a.g.v. o.a. eigen wasmachine en magnetron. Prachtige omgeving voor de fiets en wandeltochten! en dicht bij viswater. 55+ extra korting buiten schoolvakantie. Bel voor gratis folder. Of kijk op www.christelijkevakantiesite.nl Vak. oord. Holsappel. Tel/Fax 0548-512790

Te h. in Nunspeet op Camp. De Hofstee. Luxe 6-p stacaravan v.a.g.v. incl. wasmachine en droger. Aan de rand van bossen en water, mooie fietsroutes. z.i.e.h. nog vrij voor 5-7 en na 30-9, meivakantie nog vrij. Buiten seiz. ±40% korting.
Telefoon 0187-651644

**BIJBELSE
HULPVERLENING**

CHINA

Diamantweg 47, 3817 GH AMERSFOORT

Tel. 033-461 9922.

www.chinachristianbooks.org

Maak uw gift over op bankrekening:

3473.76.029

De Redelijke Godsdienst van ds. W. á Brakel. Voor ons zo vanzelfsprekend. Voor vele huiskerkleiders in China onbereikbaar ver weg. DV medio 2004 hopen we hen dit standaardwerk in hun eigen taal

aan te bieden verdeeld over 10 deeltjes. Een deeltje kost slechts 2 euro. Gunt u hen een compleet werk á 20 euro?

De schatten der Reformatie: nu ook in China!

Tekort aan leerkrachten in het Reformatisch onderwijs in Canada, een grote zorg.

De Calvin Christian School is een prive-school met ongeveer 640 leerlingen (basis- en voortgezet onderwijs) die uitgaat van de Gereformeerde Gemeenten in Lethbridge, Alberta, Canada.

Vanwege interne groei en vertrek van enkele leerkrachten is de Calvin Christian School op zoek naar

leerkrachten

die in deze nood willen voorzien en het Reformatisch onderwijs in Canada willen steunen. De vacatures gelden zowel voor de basisschool (onderbouw, middenbouw en bovenbouw) als voor het voortgezet onderwijs.

Leerkrachten en Pabo studenten die geïnteresseerd zijn kunnen schrijven of faxen naar de secretaris van het schoolbestuur; Mr. Clarence Visser, Box 205, Stirling, Alberta, Canada, TOK 2EO Phone: 01 403 756 3354 Fax: 01 403 756 3374.

Voor verdere informatie kunt u bellen naar de kontaktpersoon in Nederland: Dhr. J. de Wilde, tel. 0182-613257

Voor allerlei vragen, email direct naar een leerkracht die ook via een advertentie in Nederland op de Calvin Christian School les is gaan geven:

henk@telusplanet.net, fax 01 403 553 3256

of email directeur William Grisnich: office@ccschool.ca, fax 01 403 381 4241

Informatieavonden Calvin Christian School

Een leerkracht van de Calvin Christian School hoopt in de week van 21 april D.V. informatie te verschaffen over de Calvin Christian School en het lesgeven in Canada.

Lokatie: Kampen, Gouda en Goes

Voor meer informatie: 0186-614111 (zie ook artikel in het RD op vrijdag 18 april)

begrafenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar

Mozartlaan 13

3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

Urk wijk 6 nr. 15 D.V. zaterdag 19, 26 en 3 mei verkoop boeken
inl. 06-53666160

KLASSIEKE ORGELS

Hoofdealer van Johannus,
Eminent, Ahlborn,
Sweelinck, enz.

Tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55

Krabbendijke, Oostpolderweg 1

Nederhemert Noord, Kapelstraat 1

Beesd, Veerweg 14

Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN KLASSIEK!

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER B.V.

psychologische hulp voor
volwassenen en kinderen

persoonlijke benadering en
resultaatgerichte aanpak

Vestigingen:

RIDDERKERK

Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD

Rozenstraat 1a

METEREN (Geldermalsen)

Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:
(0180) 42 69 55

Begrafenis Verzorging Tollenaar

van Swindenstraat 25, 4532 KC Terneuzen

Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

Te huur **ruime vakantiewoning**

in **Zuid-Alberta, Canada**,
omgeving van Lethbridge.

Prachtig gelegen, uitzicht op rivier,
prairie en Rocky Mountains,
dichtbij dorp en kerken.

Voor inlichtingen 00-1403-553-4023.

Hollands sprekend.

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven
wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het
fotoboek met vele voorbeelden.

Grafgedenktekens

Zandee & de Kuijper

Goes: Ronde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

Boeder Scherpenzeel

AMBTSKLEDING

Kostuums: 2 en 3 delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streeppantalons ~ Overhemden ~
Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hoeden ~ Schoenen

Winkel:

Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 / 033-2778068

Op afspraak - service aan huis